

13.december 2006

Ministeriet for familie- og forbrugeranliggender
Att: familiestyrelsen

Høringssvar til dagtilbudslov.

Tak for det tilsendte forslag til ny dagtilbudslov, som vi hermed vil kommentere.

Indledningsvis skal vi takke for initiativet til at samle reglerne omkring dagtilbud i en selvstændig lov for området. En samling af lovgivningen medfører langt højere grad af overskuelighed.

SFO er ikke omfattet af lovforslaget, såvel som SFO heller ikke er omfattet af Serviceloven. Det giver ikke den tilsigtede forenkling af lovgivningen på dagtilbudsområdet, at nogle institutioner er udeladt af lovforslaget.

I hele Danmark vinder SFO frem på bekostning af fritidshjemmene, hvorfor det virker naturligt, at lade SFO indgå som en del af dagtilbudsloven. Det anbefales konkret, at SFO bliver omfattet af bestemmelserne for fritidshjemmene i lovens §§ 45 til og med §57 samt §63, således at man ikke landsdækkende fortsætter med at forskelsbehandle jævnaldrende børn og således, at de mange forældre der ikke har frit valg mellem fritidshjem og SFO, sikres en maksimal betaling der svarer til den maksimale betaling der eksisterer på fritidshjemsområdet. Ligeledes bør forældrene have krav på indflydelse på SFO i form af retten til en særskilt forældrebestyrelse for SFO, med kompetence som den gældende lovgivning på fritidshjemsområdet, således at forældre til børn i SFO ikke stilles ringere end forældre til børn på det øvrige institutionsområde.

Generel formålsparagraf § 1

Øget fleksibilitet og frit valg er almindeligvis positive begreber, som kun de færreste har indvendinger mod. Men vi skal her bemærke, at reelt frit valg fordrer en overkapacitet af pladser, da frit valg kræver, at der er noget at vælge imellem. Den eksisterende vifte af muligheder, fra kommunale institutioner til puljeordninger, selvejende institutioner, private institutioner, med varierende værdi- og pædagogisk grundlag, giver allerede en kærkommen valgfrihed. Dog har vi set mange eksempler på, at denne valgfrihed er kommet i fare, da det eksempelvis fremgår af nærværende lovforslag, at puljeordningerne skal afvikles over den kommende tid, og da antallet af selvejende institutioner er blevet halveret igennem de sidste 25 år, og da kommunerne tiltagende har modvirket oprettelsen af nye selvejende institutioner. Dette fremmer ikke den kulturelle mangfoldighed, som daginstitutionsområdet også gerne skulle afspejle. Vi ser med bekymring på afviklingen af puljeordninger og selvejende institutioner, og finder det ude af trit med regeringens øvrige politik, hvor det frie valg har en central plads i politikken. Der ud over betyder en øget kommunalisering af daginstitutionsområdet og den tiltagende etablering af distriktsledelse, for et

stadig større antal af daginstitutionerne, at dagtilbuddenes særegenhed udslettet. Denne ensliggørelse er ikke fremmende for en levende og engageret institutionskultur.

Som forældre ønsker vi særligt et kvalitativt løft til alle de eksisterende ordninger, og i henhold til de talrige undersøgelser af forældrenes ønsker til deres børns daginstitution, peger dette på et ønske om højnelse af kvaliteten i form af flere omsorgspersoner i vores daginstitutioner. Den gode balance mellem arbejdsliv og familieliv skabes i høj grad via den tryghed, som forældrene oplever ved at aflevere deres børn i en god og velfungerende daginstitution med ansatte som har tid til den fornødne omsorg.

Velvidende at det frie institutionsvalg, private aktører og øget konkurrence på daginstitutionsområdet ikke nødvendigvis vil medføre øget kvalitet i de enkelte daginstitutioner, skal vi hermed endnu engang påpege nødvendigheden af at der vedtages en generel lovgivning for området, der helt konkret vil sikre, at der fremover tilvejebringes de nødvendige rammer, som kan bidrage bedst muligt til vores børns trivsel og udvikling i deres modtagelige barndom. Konkret foreslås, at loven tilføjes følgende minimumsstandarder i forhold til personalenormering:

Minimum 1 voksen til 3 vuggestuebørn
Minimum 1 voksen til 3 dagplejebørn
Minimum 1 voksen til 5 børnehalebørn
Minimum 1 voksen til 10 fritidshjemsbørn og skolefritidsbørn
Minimum 1 voksen til 15 klubbørn

Endvidere foreslås, at loven konkret tilføjes følgende regler om børns miljø- og sikkerhed:

Ved alle dagtilbud skal der være mindst 4 kvadratmeter frit gulvareal pr. barn, og mindst 10 kubikmeter luft pr. barn.

Det foreslås:

* at der udarbejdes en børnemiljølovgivning, der tilstræber at skabe et sikkert og sundt børnemiljø, der er i overensstemmelse med den til enhver tid gældende viden om kemiske stoffer og tekniske forhold i forbindelse med børns særlige sårbarhed.

*at børn i videst muligt omfang skal skånes for kemiske stoffer, hvorom der kun foreligger en ringe viden om langtidskonsekvenserne, således at enhver tvivl om disse stoffers egnethed til kontakt med børn, kan komme børnene til gode.

* at børn skånes for støjgener, og at der i børnemiljølovgivningen sættes standarder for støjdæmpende foranstaltninger, som alle daginstitutioner skal indrettes efter.

*at fremtidige daginstitutioner skal være indrettet under hensyntagen til børns behov, og placeres med sundhedsfremmende omtanke, med henblik på luft, jord og støjforhold.

*at der gælder specielle fysiske forhold for dagplejen, men at der lægges vægt på pladsforholdene og øvrige sunde miljøforhold, når dagplejehjemmet godkendes.

I forhold til de nævnte miljømæssige foranstaltninger foreslås DCUM inddraget i den endelige udarbejdelse af et regelsæt.

Det vil fortsat være muligt for de kommunale institutioner, puljeordningerne, de selvejende og private institutioner at formulere egne mål og værdier på daginstitutionsområdet og for forældrebestyrelserne at formulere egne pædagogiske principper for daginstitutionens virksomhed, således at mangfoldigheden og forskelligheden fortsat kan bevares. Samtidigt vil man modvirke en yderligere opdeling af børnene i kategori A, og en kategori B, fordi loven fastsætter personalenormering, børnemiljøstandarder etc, jfr. overstående.

Daginstitutionen er en vigtig del af langt de fleste børns opvækst og som det fremgår af denne paragraf i lovtæksten, et vitalt led i bruddet med den negative sociale arv. Så sent som i 2005 viste en undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, at børnehaven ikke kan bryde den negative sociale arv. Det skyldes ifølge Socialforskningsinstituttets konklusion, mangel på tid til at give børnene ekstra opmærksomhed. Daginstitutionen er ikke blot en pasningsforanstaltning, som det til vores tilfredshed er anført i bemærkningerne, men stedet hvor en række færdigheder tilegnes og hvor børns socialisering foregår. Selvfølgelig har vi forældre fortsat et stort ansvar i forhold til vores børn, det ønsker vi på ingen måde at fralægge os, men det er et overordnet samfundsmæssigt anliggende, at sørge for daginstitutioner, hvor omsorg, tryghed og udvikling er i højsæde. Vi finder mangfoldigheden og fællesskabet på tværs af sociale grupperinger vigtig og lærerig for vores børn og anbefaler, at man på regeringsniveau vægter kvaliteten i daginstitutionerne,

Åbenhed og sammenlignelighed med henblik på at forbedre forældrenes mulighed for at træffe et oplyst valg af dagtilbud. § 3 stk. 3.

Det er absolut positivt at der skabes større åbenhed og informationsadgang, når der skal vælges dagtilbud. Dog skal det bemærkes, at sammenligningsgrundlag i forhold kvaliteten i de enkelte dagtilbud er endog meget vanskeligt at tilvejebringe. Ud over nogle få parametre, som eksempelvis personalenormering og pladsforhold, hvor en vis standard kan være forudsætningen for at skabe kvalitet - men ikke en garanti for kvalitet - så er kvalitet ikke en målbar og sammenlignelig størrelse. Kvalitet er noget man "forfatter" og er ikke ligefrem proportional med antallet af producerede perleplader eller klippede julehjerter, men afhænger bl.a. af graden af nærvær, opmærksomhed, støtte, omsorg, samspillet mellem børnene, samspillet mellem børn og ansatte, indbyrdes mellem de ansatte samt samarbejdet med forældrene.

Sikring af støtte til børn og unge. § 4 stk. 2 og 3,

Det er positivt, at det nu fremstår direkte i loven, at kommunerne har ansvaret for at sikre støtte til udsatte børn. Alligevel kræver formuleringerne af kommunens ansvar i forhold til børn og unge med særlige behov en opstramning og præcisering. I takt med at de nuværende amtslige specialinstitutioner pr. 1.1.2007 overgår til kommunalt regi og i mange tilfælde integreres i det såkaldte "normalområde", vil vi opleve at langt flere børn i vores dagtilbud vil have brug for støtte. Som lovgivningen angiver skal kommunen sikre, at børn og unge, der har brug for støtte tilbydes denne. Den konkrete tildeling af støtte er dog fortsat helt afhængig af kommunernes forvaltning af bestemmelsen. Og ikke mindst kommunens vurdering af en evt. berettigelse til støtte. Hvis et dagtilbud er enig om, at et barn har behov for støtte, kan støtten fortsat forhindres, hvis kommunen vælger at se sagen ud fra en kortsigtet økonomisk synsvinkel og ikke ønsker at anbefale støtteforanstaltninger til barnet. Allerede på nuværende tidspunkt etableres i stigende grad specialgrupper og mange institutioner får flere børn og unge med særlige behov indskrevet. Vi ved,

at der allerede i dag er institutioner, der står med børn, som de er ude af stand til at støtte optimalt, fordi der ikke er afsat ressourcer til støtte, udredning m.v. Det betyder i sidste instans, at såvel det støttekrævende barn som de andre børn i dagtilbuddet kommer til at betale prisen. Rummelighed i vores dagtilbud forudsætter, at der tages professionelt hånd om støttekrævende børn, hvis ikke, så risikerer vi, at den såkaldte "normal-grupper" forældre oplever dårligere kvalitet for deres børn. I en sådan situation står rummeligheden på spil og vi risikerer at opleve en u hensigtsmæssig udstødelse af børn med særlige støttebehov og/eller en øget utilfredshed blandt forældre til "normal-børn", fordi de oplever, at der er for lidt tid til deres børn. En rummelig daginstitution forudsættes at rumme *alle* børn, hvis integrationen skal lykkes.

Som minimum bør man i en vejledning gøre kommunernes ansvar mere tydeligt og pege på ansvaret betydning og angive hvilke handlemuligheder der eksisterer, hvis forældrebestyrelsen vurderer, at kommunen ikke opfylder sin forpligtigelse. Endelig bør den kommunale vurdering af et støttebehov placeres hos en uvildig pædagogisk konsulent for at forhindre, at en evt. risiko for at økonomiske overvejelser vil veje tungere end barnets støttebehov.

Kommunalt tilsyn og vurdering og offentliggørelse af dagtilbudet § 5 stk. 2

Generelt er vi meget tilfredse med øget gennemsigtighed i den offentlige service. Specielt er vi tilfredse med, at tilsynet med den kommunale sættes i system. I den forbindelse er det meget vigtigt, at netop tilsynet med private dagpleje og private pasningsordninger sættes i system og gøres offentlig tilgængelig.

Forældrebestyrelser og forældreindflydelse.

§ 6 stk. 2 samt § 8, § 9 § 10, §14, §15 stk. 4, §48 og §49 .

I forhold til gældende lovgivning omkring forældreindflydelsen i dagtilbud anses de listede ændringer som et eklatant brud med hidtidige principper om forældreindflydelse og forældresamarbejde samt en væsentlig forringelse af forældrebestyrelsens kompetence.

De foreslåede ændringer betyder:

* At der ikke længere pr. automatik vil eksistere en forældrebestyrelse med flertal af valgte forældre i en kommunal daginstitution og i den kommunale dagpleje.

*At der ikke længere skal oprettes en forældrebestyrelse ved hver enkelt daginstitution/dagpleje jfr. gældende lovgivnings i servicelovens §27 stk. 1:"Ved alle kommunale daginstitutioner og den kommunale dagpleje oprettes en forældrebestyrelse med et flertal af valgte forældre...."
Bemærkningerne til dette lovforslags §14 åbner for muligheden for, at der kan etableres distriktsbestyrelser eller område bestyrelser frem for forældrebestyrelser ved den enkelte institution.

* At forældrebestyrelsens kompetence indskrænkes væsentligt, idet forældrebestyrelsens indstillingsret i forbindelse med ansættelse af personale ikke længere er en del af minimumskompetencen.

* At forældrebestyrelsen fratages kompetencen til at godkende og evaluere de pædagogiske læreplaner.

Vi finder naturligvis disse forringelser uforståelige og i direkte modstrid med regeringens mål om øget brugerindflydelse. Vi finder det samtidig mærkværdigt, at den indledende kommentar i bemærkningerne til lovttekstens § 14 er: "Bestemmelsen er med redaktionelle ændringer en videreførelse af servicelovens §27, stk.1 ....."

Her er absolut ikke tale om en redaktionel ændring, men grundlæggende ændringer i forældrenes hidtidige lovfæstede forældreindflydelse. I bemærkningerne til §15 stk. 4 (som også gælder §49 stk.3) hedder det (citat): "Formålet med ændringen er at give forældrebestyrelsen indflydelse i forbindelse med ansættelse af dagtilbuddets leder. En sådan indflydelse er central, idet lederen har det personalemæssige ansvar i dagtilbuddet samt den pædagogiske og administrative ledelse jf. bemærkningerne til §6. Ved at sikre forældrebestyrelsen indflydelse på lederens ansættelse sikres en indirekte indflydelse på sammensætningen af personalegruppen, og samtidig styrkes forældreindflydelsens indflydelse på de pædagogiske principper, der skal arbejdes med i dagtilbuddet."

Vi skal gøre opmærksom på at bemærkningerne til lovforslaget er vildledende, idet den generelle indstillingsret i forbindelse med ansættelse af personale har været indbefattet af en indstillingsret i forbindelse med ansættelse af leder. Netop den generelle indstillingsret i forbindelse med ansættelse af personale – og ikke kun ansættelse af leder – er en væsentlig rettighed, som sikrer forældrebestyrelsen indflydelse på sammensætningen af personalet i dagtilbuddet set i relation til de vedtagne pædagogiske principper, som fastsættes af forældrebestyrelsen.

At man fratager forældrebestyrelsen kompetencen til at godkende og evaluere de pædagogiske læreplaner vil indebære en indskrænkelse af bestyrelsens ret til at fastsætte almindelige principper.

At kommunalbestyrelsen skal godkende læreplanerne og evalueringen af disse, fratager forældrene en reel indflydelse på den enkelte daginstitutioners virke. Hertil kommer, at institutioner – ikke kun pædagogiske – har en tendens til at arbejde med det, de bliver evalueret på og dermed bliver forældrebestyrelsens indflydelse på dagligdagen stærkt forringet.

I det hele taget er vi bekymrede for at et krav om godkendelse af læreplanerne, som ikke foregår i et samarbejde mellem pædagoger, forældre og politikere kan trække fokus i de pædagogiske læreplaner væk fra den konkrete kontekst. Personale og forældrebestyrelse kan i fællesskab sikre, at læreplanerne netop tager udgangspunkt i den enkelte daginstitutioners pædagogiske principper.

Hvis kommunalbestyrelserne i fremtidens langt større kommuner skal kunne håndtere læreplanerne, er der i udstrakt grad risiko for, at der bliver lavet skabeloner og koncepter for læreplanerne og deres indhold. På samme måde som evalueringer, har skabeloner det ligeledes med at bestemme, hvad der arbejdes med og hvordan. Der er overhængende fare for, at de pædagogiske læreplaner bliver så generelle, at de fjerner sig fra de konkrete børn og forældre, således at det ikke længere bliver muligt at sætte individuelle præg på institutions virke.

Vi vælger at betragte det samlede forslag til forringelse af forældrenes indflydelse som en utilsigtet fejl og forventer og håber, at forslaget til dagtilbudslov rettes til således, loven fortsat understøtter regeringens – og tidligere regerings politik – om øget forældreinddragelse/brugerindflydelse.

Traditionerne for forældresamarbejde i form af forældrebestyrelser – og før 1993 forældreråd – rækker langt tilbage i daginstitutionernes historie. Det tætte samarbejde og den lovhjemlede kompetence er væsentlig for vores børns trivsel og for anerkendelsen af forældrenes ret, til også at have noget at skulle sagt. Netop forældrenes indflydelse via forældrebestyrelsen ved det enkelte dagtilbud er en ganske særlig rettighed, som i høj grad er brobygger mellem barnets to verdener: hjem og dagtilbud.

Vi ser tendenser til, at man i disse år etablerer områdebestyrelser for en gruppe af dagtilbud på bekostning af forældreindflydelsen i den enkelte daginstitution med nærværende lovforslag (jfr. bemærkningerne til §14) understøttes og lovgiggøres tendensen. Med denne udvikling kan vi frygte, at nærheden og forældreengagementet vil forsvinde, når der ikke længere er tale om et samarbejde og en dialog med daginstitutionen, hvor ens barn fysisk befinder sig, men med en områdeledelse for en række daginstitutioner.

Brugerinddragelse – på daginstitutionsområdet forstået som forældreinddragelse/indflydelse – er vigtig på flere niveauer. Det er vigtigt, at man som forældre har indflydelse i den daginstitution hvor ens barn fysisk befinder sig. At man som demokratisk valgt forældrerepræsentant er med til at fastlægge de pædagogiske principper for daginstitutionens virksomhed, at man har indflydelse på en budgetramme der vedrører daginstitutionen samt at man har mulighed for at indstille i forbindelse med ansættelser.

Ud over forældreindflydelsen i den enkelte daginstitution eksisterer der også et udbredt behov for indflydelse på de overordnede kommunale rammer for daginstitutionernes virke. I mange kommuner har forældrebestyrelserne organiseret sig i forældrenævn, sammenslutninger af forældrebestyrelser, som i konstruktiv dialog med forvaltning og kommunalbestyrelse sætter sit præg på den overordnede udvikling af det samlede daginstitutionsområde i kommunen. Ikke mindst i forbindelse med, at kommunerne geografisk bliver større pr. 1.1.2007 har vi oplevet et udbredt ønske fra forældreside om etablering af forældrenævn. Vores opfordring til politikkerne er konkret, at der tages initiativ til central lovgivning omkring oprettelse af demokratisk valgte forældrenævn. Med de nye større kommuner vil afstanden fra borger til beslutningstager unægtelig blive større. Oprettelse af kommunale forældrenævn med kompetence som eksempelvis de eksisterende ældreråd, kan i betydelig grad bidrage til at styrke dialogen og nærdemokratiet i de nye stor-kommuner.

Konkret foreslås at den gældende lovgivning om forældrebestyrelser bevares og tilføjes, at et dagtilbud pr. definition er det sted, hvor ens barn fysisk befinder sig. For at tilgodese forældrenes ønske om øget samarbejde mellem forældrebestyrelserne samt ønsket om øget overordnet indflydelse på børns vilkår i lokalsamfundet foreslås, at kommunerne tillægges pligt til at sørge for oprettelse af et forældrenævn, bestående af forældrerepræsentanter fra kommunens forældrebestyrelser. Lovteksten foreslås udformet således: "Kommunalbestyrelsen sørger for at der nedsættes et forældrenævn. Forældrenævnet rådgiver kommunalbestyrelsen i børnepolitiske spørgsmål. Kommunalbestyrelsen skal høre forældrenævnet i alle forslag, der vedrører børnene"

Formål for dagtilbud (indtil skolealderen) § 7.

Det er vores grundlæggende opfattelse, at danske dagtilbud har særegne værdier og traditioner, som er værd at værne om. Med forslaget til ny formålsparagraf vedr. dagtilbud til børn indtil skolealderen cementeres tendensen, til i højere grad at sætte fokus på målene og de indlærte færdigheder samt på at resultaterne skal være målbare, mens leg og kreativitet prioriteres lavere. Det er med bekymring, at vi konstaterer at gældende formålsparagraffer som: "Dagtilbuddet skal give muligheder for oplevelser og aktiviteter, der bidrager til at stimulere barnets fantasi, kreativitet og sproglige udvikling, samt give barnet rum til at lege og lære og til fysisk udfoldelse, samvær og mulighed for udforskning af omgivelserne." (servicelovens §21 stk.3) og "Dagtilbuddet skal medvirke til at give børn forståelse for kulturelle værdier og for samspillet med naturen" (Servicelovens § 21 stk.5.) ikke længere er at finde i formålsparagraffen. Vi er opmærksomme på, at dele af de nævnte formålsparagraffer fortsat eksisterer under temaerne i den pædagogiske læreplan, men finder det formålstjenligt, at netop disse værdier og formål fortsat er en del af formålsparagraffen og dermed har en høj prioritering i vores dagtilbud. Vi ønsker selvfølgelig et samfund, som fostrer veluddannede, men også kreative, iderige og tolerante unge mennesker.

I bemærkningerne til § 7. stk. 4 nævnes..." at der skal tales dansk i alle dagtilbud...". Det er naturligt, at hovedsproget i danske dagtilbud er dansk og at alle børn får mulighed for at tilegne sig det danske sprog, men det er vigtigt ikke at underkende betydningen af arbejdet med 2-sprogede børn og at det i grupper med flersprogede børn kan være formålstjenligt at kommunikationen foregår på børnenes modersmål – processen med forståelse og tilegnelse af det danske sprog vil ofte lattes af en eksisterende begrebsverden og et sprogligt fundament i børnenes modersmål. Og endelig bør vi efterleve FNs børnekonvention, som fastslår børn fra mindretals- og etniske gruppers ret til bl.a. at tale deres eget sprog.

Det er vores opfattelse, at daginstitutionens grundsubstans er legen, det sociale samvær og samspillet mellem børn og at også den tidlige barndom har en værdi i sig selv. Gennem leg og samspil med andre børn tilegner det enkelte barn sig nogle færdigheder socialt, sprogligt, intellektuel og følelsesmæssigt og danner derved fundamentet for en senere formel indlæring. Det er utrolig vigtigt at daginstitutionen ikke forvandles til en førskole-institution. Det er afgørende, at indførelsen i bogstavernes og tallenes verden alene sker på baggrund af barnets egen nysgerrighed og at dagtilbuddet fortsat giver rigelig plads til leg og fri-tid (jfr. undersøgelser som viser at stressniveauet blandt børn er stigende) og at fokus ikke flyttes fra den uforpligtende barndom til det mere målbare skoleforberedende arbejde.

Den generelle udvikling gennem de seneste år har betydet flere børn og færre voksne i vores institutioner. Frem for den udbredte fokus på indlæring og specifikt tidligere indlæring, som middel til at bryde den sociale arv og løfte de børn, som har behov for et løft, så er vores anbefaling, at der satses på en generel kvalitetsforbedring i vores daginstitutioner. Flere voksne omkring vores børn vil være til stor gavn for alle børn og specielt for de udsatte børn. På langt sigt vil det formodentlig være den bedste skoleforberedelse vi kan give vores børn.

Pædagogiske læreplaner. § 8-10

Se de samlede bemærkninger under Forældrebestyrelser og forældreindflydelse.

Sprog vurdering og sprogstimulering § 11.

Sproget og børns evne til at udtrykke sig verbalt er en vigtig forudsætning for samspelet med såvel børn som voksne.

Opmærksomheden henledes på, at bemærkningerne til lovforslaget lægger op til, at vurdering og stimulering primært foregår i dagtilbuddet og at dette er en ekstra administrativ opgave, som uvægerligt vil medføre mindre tid til de direkte omsorgsfunktioner i forhold til børnene.

I en situation hvor manglen på omsorgsgivende personer i vores daginstitutioner er fatal og hvor stressniveauet hos både børn og ansatte er stigende, kan vi frygte, at endnu en bunden administrativ opgave vil resultere i endnu mindre kontakt mellem børn og voksne i daginstitutionen.

Vi ser selvfølgelig gerne at der iværksættes hjælpeforanstaltninger, når der opstår sprogproblemer, men i dette tilfælde, som i tilfældet med anden støtte til børn og unge, må vi satse på at forebygge frem for at helbrede. Jette Løntoft, lære og talepædagog udtaler, at børn i deres sprogudvikling har brug for aktiviteter, der giver dem mulighed for at udvikle deres ordforråd hver dag og hele den tid de går i vuggestue og børnehave. Det betyder at børn, for at opnå alderssvarende sproglige kvalifikationer, skal tales med og gives mulighed for løbende dialog med de voksne i daginstitutionen. På den måde tilegner børnene sig sproget, men det kræver flere personaleresourcer til de direkte omsorgsopgaver med børnene – og ikke brug af endnu flere ressourcer til administrative funktioner, men tid til at samtale, tid til højtlesning og tid til samvær – først her udvikles børns sprog.

Generelt bør sprogvurdering og stimulering være en almindelig og integreret del af dagtilbuddets virke, som sker løbende i dagtilbuddet, og som gælder alle aldersgrupper og ikke kun de 3-årige. Ikke kun børns sprog, men børns generelle trivsel med de talrige aspekter det indebærer, bør gøres til genstand for opmærksomhed. Såvel vurdering som den efterfølgende stimulering bør være helhedsorienteret og omfatte børnenes generelle trivsel og udvikling.

Det er vores anbefaling, at der i højere grad arbejdes på en mere systematisk dialogorientering om barnets samlede sociale trivsel og udvikling. Herunder en mere systematisk inddragelse af forældrene som en del af det generelle forældresamarbejde. Der bør afsættes midler og tid til efter- og videreuddannelse til personalet og tid til at arbejde med pædagogiske aktiviteter, der fremmer bl.a. udvikling af børns sprog.

Børnemiljøvurdering § 12-13 samt § 46 - 47

Indførelsen af børnemiljøvurderinger har gode intentioner, da såvel børns fysiske som psykiske miljø har stor betydning for den generelle trivsel. Ifølge loven er ledelsen ansvarlig for udarbejdelse af en skriftlig vurdering, som skal drøftes med forældrebestyrelsen. Generelt går udviklingen i retning af, at et stigende antal administrative opgaver pålægges vores dagtilbud. Af hensyn til arbejdsmængden og de faglige forudsætninger for vurdering af eventuelle skadelige stoffers indvirkning på miljøet og børnenes trivsel, skal vi anbefale at vurderingen udarbejdes af en uvildig instans, som besidder faglige kompetencer på området.

Samtidig finder vi det vigtigt, at børnemiljøvurderingen ikke kun ”drøftes” med forældrebestyrelsen, men at forældrebestyrelsen på dette område tildeles høringsret og ikke mindst at

kommunalbestyrelserne forpligtes til at handle, hvis der rapporteres om dårlige miljømæssige vilkår i et dagtilbud. Ligeledes anbefales det at børnemiljøvurderingen foretages oftere og som minimum hvert 2. år.

Lovforslaget indebærer at børnemiljøvurderingerne gøres offentligt tilgængelig. Når vurderingerne samtidig skal være del af et sammenligningsgrundlag for forældrenes valg af dagtilbud, kan det betyde at nogle institutioner bliver valgt fra uden at have en reel mulighed for at gøre noget ved de beskrevne forhold, f.eks. fysiske forhold, som dagtilbuddet ikke har nogen indflydelse på. Samtidig risikerer vi, at kravet om offentliggørelsen af vurderingerne vil føre til mørklægning af de reelle vilkår og forhold i institutionen. Hvem ønsker eksempelvis at skrive på en hjemmeside, at dagtilbuddet har et dårligt samspil mellem ansatte og børn eller indbyrdes mellem de ansatte?

Tidligere undersøgelser af bl.a. børns trivsel og sygelighed pointerer, at pladsforholdene har stor betydning for børns sygelighed. Jo mindre plads det enkelte barn har, jo større er sygdomsfrekvensen blandt børnene. Vi ved også at pladsforholdene indvirker på støjniveauet og at antallet af kvadratmeter har stor indflydelse på antallet af afbrydelser og konflikter børnene imellem. Mere plads giver færre afbrydelser og færre konflikter og dermed mere ro og mulighed for fordybelse. Bl.a. på den baggrund finder vi det vigtigt, børnemiljøet tager udgangspunkt i en række mere objektive krav til kommunerne om eksempelvis plads pr. barn, lyd – og støj niveau, udearealer og børns ret til og mulighed for fred og ro i institutionen.

Også i forbindelse med børnemiljøvurderingerne, finder vi det centralt med en 3 deling af kompetencen og ansvar mellem ledere, forældre og politikere. Endvidere bør der i lighed med i §10 stk. 2 være en formulering om at kommunalbestyrelsen skal godkende og drøfte børnemiljøvurderingerne og i forlængelse deraf tage stilling til, om de giver anledning til yderligere handlinger fra kommunalbestyrelsens side.

Behovet for lovgivning omkring børns miljø f.eks. vedr. antallet af kvadratmeter pr. barn og omkring støjforhold er åbenlyse. Se kommentarer til §1. De ansatte i vores dagtilbud er beskyttet af arbejdsmiljøloven, men for vores børn, som må antages at være mere modtagelige og sårbare overfor skadelige påvirkninger end det er tilfældet med voksne, findes der ingen central beskyttende miljølovgivning.

§ 12. stk. 4. En samlet arbejdsmiljøvurdering for samtlige dagplejehjem eller distrikter vil ikke give et billede af de miljømæssige problemer i det enkelte dagplejehjem, men kun et meget overfladisk billede af et område. Miljøvurderingerne kan grundet det meget generelle og overfladiske billede ikke danne grundlag for eventuelle nødvendige tiltag. Det anbefales at miljøvurderingerne for dagplejens vedkommende bliver en integreret del af det kommunale tilsyn, at miljøvurderingerne specifikt omhandler det konkrete dagplejehjem og at vurderingerne drøftes med forældrebestyrelsen.

Forældrebestyrelse. § 14-16.

Se de samlede bemærkninger under Forældrebestyrelser og forældreindflydelse.

Forældrebetalte madordninger. § 17.

Det er vores grundlæggende opfattelse, at dagtilbud er et fælles samfundsanliggende og en meget vigtig del af det samlede forebyggende arbejde. Børn i dagtilbud landet over skal tilbydes ensartede vilkår og den fastsatte månedlige forældrebetaling bør principielt dække samtlige tiltag og aktiviteter i dagtilbuddet incl. kosten.

Samfundsmæssigt besidder vi en væsentlig mængde viden omkring børns kostvaner og kostens betydning for børns almindelige velbefindende, trivsel, udvikling og evne til at lære samt kostens betydning i forhold til senere livsstilssygdomme, som er såvel menneskeligt som samfundsmæssigt omkostningsfulde.

På baggrund af den samlede viden omkring kostens betydning ville det være både samfundsmæssigt og pædagogisk gavnligt, at kosten forbliver en integreret del af dagtilbuddenes kerneydelse og dermed en del af den almindelige forældrebetaling. Tidligere var kosten i vuggestuer en del af daginstitutionens kerneydelse og altså dækket af den almindelige forældrebetaling.

Det er generelt "modstridende" at regeringen nedsætter den procentvise forældrebetaling alt imens tidligere kerneydelser fjernes fra daginstitutionens almindelige virksomhed og tilbydes som tilkøbsydelse, som er 100% forældrefinansieret. Vi frygter en generel bevægelse over imod en skrabet daginstitution- en basis-model - tilknyttet mulighed for forældrebetalte tilkøbsydelser (finansieret 100% via forældrebetalingen), vel at mærke, ydelser som pr. tradition og definition har tilhørt daginstitutionens grund/kerneydelser

Som den næstbedste løsning og en forbedring af den eksisterende lovgivning, hilser vi forslaget om hel eller delvis friplads til madordninger i dagtilbud, velkommen. Det skal dog anbefales at forslaget om friplads bliver en pligt og ikke en mulighed for kommunerne. Endelig foreslås det at der tilføjes, at forældrebestyrelsens beslutning om at indføre betalte madordninger skal inkludere samtlige børn i dagtilbuddet. Vi finder det vigtigt, at eventuelle madordninger er en naturlig del af dagtilbuddets pædagogiske virke og at ordningen derfor dækker alle børn i dagtilbuddet.

Central evaluerings - og rådgivningsfunktion for dagtilbud § 18.

Det er et glimrende initiativ, at få en uvildig central statslig institution til at evaluere og indsamle viden om dagtilbud i hele landet. Initiativet hilses velkommen og vi ser frem til i højere grad at kunne få del i den systematisk indsamlede viden om dagtilbudsområdet.

Etablering og drift af dagtilbud § 19-22.

Specielt på det private institutions- og dagplejeområde, ønsker vi som forældreorganisation, at kommunernes tilsynspligt skærpes og sættes i system samt at dette gøres offentligt tilgængeligt. Det er ikke tilstrækkeligt, at kommunen godkender et privat hjem til brug for privat dagpleje, netop de hjemlige og private forhold fordrer jævnlige og uanmeldt tilsyn. Ligeså ønskes det indføjet, at hvor intet andet er nævnt gælder dagtilbudslovens krav til de øvrige alderssvarende dagtilbud. Dvs. at lovens regler om formål, tilsyn, offentliggørelse af faktiske forhold, madordninger, børnemiljøvurderinger m.v. er gældende for privat oprettede dagtilbud. Kun på den måde sikres børn i private institutioner, at forholdene tilgodeser deres udvikling og trivsel.

Optagelse og pasningsgaranti § 27.

Det fremgår det ikke af lovteksten i § 27, men udelukkende af bemærkningerne til bestemmelsen, at kommunerne ved anvisning af en konkret plads i dagtilbuddet, skal tage hensyn til om forældrene har ønsket en plads i et røgfrit og dyrefrit hjem, grundet barnets astma eller allergi.

Et sådan relevant hensyn til barnet og forældrene bør tydeligt fremgå af lovteksten, så børn med astma og allergi kan få en lovhjemlet ret til hensyn. Når denne rettighed ikke direkte fremgår af loven, vil kommunerne næppe tage højde for bemærkningen i lovforslaget, i deres daglige virke med at administrere lovgivningen. Hvis der er et reelt ønske om at hjælpe disse børn, skal deres rettigheder fremgå af lovteksten, ellers afspejler lovens formål ikke lovteksten.

Samme problematik gør sig gældende m.h.t. anvisning af plads, hvor der i bemærkningerne nævnes, at der skal lægges vægt på den geografiske placering af familiens bopæl og arbejdsplader set i forhold til de dagtilbud, der kan tilbydes plads i, således at der så vidt muligt tages hensyn til familiernes mulighed for at skabe sammenhæng i hverdagen. Også denne del bør tydeligt fremgå af lovteksten, således at såvel forældre som børn sikres en plads i nærmiljøet. Denne del bliver specielt aktuel efter 1. januar, hvor de enkelte kommuner kommer til at dække et meget stort geografisk område, således kan et barn fra Skagen tilbydes en plads i Sæby og et barn fra Nakskov en plads i Rødby - og pasningsgarantien fortsat overholdes. Det anbefales at hensynet kommer til at fremgå af lovteksten og at der ud over forældrenes transporttid til og fra hjem, arbejde og institution også lægges vægt på, at barnet har ret til plads i lokalområdet, for at styrke nærhedsprincippet og det sociale fællesskab samt lette barnets overgang fra institution til institution og fra institution til skole.

Plads i dagtilbud i anden kommune § 28 stk. 3

At alle børn tildeles ret til at bevare deres plads i dagtilbuddet ved flytning finder vi positivt. Præciseringen af børns ret er absolut en fordel for stabiliteten og børns trivsel under flytning.

Formål for fritidshjem § 45.

Initiativet til en selvstændig formålsparagraf for fritidshjemsområdet hilses velkommen. Det er vigtigt at pointere, sådan som det i øvrigt også nævnes i bemærkninger til lovforslaget, at børn har brug for fritid: tid til kammeratskab, til afslapning, uforpligtende leg, idræt mv. For mange børn er skolen skemalagte hverdag tilstrækkelig og det er vigtigt fortsat at værne om de gode fritidstraditioner også for de lidt større børn.

Lovforslagets vægtning mellem børnenes egne valgte aktiviteter og planlagte pædagogiske aktiviteter har indtaget en fin balance, hvor begge dele skal tilgodeses.

Vi er meget tilfredse med, at lektielæsning i fritidshjemmet fortsat kun skal være en mulighed, at der er tale om et tilbud og ikke en pligt. Et tiltag som lektiehjælp skal indgå i den samlede prioritering af institutionens ressourcer. Indførelse af lektiehjælp betyder unægteligt, at der er noget andet der må vælges fra, medmindre der bliver tildelt øgede ressourcer.

Økonomisk og socialpædagogisk fripladstilskud samt søskendetilskud § 43

Lovgivning om økonomisk og socialpædagogisk friplads samt søskende rabat, bør reguleres så, den i højere grad afspejler de faktiske forhold.

Børnemiljøvurderinger § 46-47.

Se de samlede bemærkninger under Børnemiljøvurderinger.

Forældrebestyrelse § 48-49

Se de samlede bemærkninger under Forældrebestyrelser og forældreindflydelse.

Forældrebetalte madordninger § 51.

Se de samlede bemærkninger under Forældrebetalte madordninger.

**Formål for klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge.
§ 65 stk. 3 og 4.**

Et fint forslag som giver mulighed for, at et fremtidigt fritidsliv kan blive præsenteret i klubberne. Med hensyn til arbejdsmarkedet og uddannelsesmuligheder, finder vi det formålstjenligt, at det ligger i skolens regi. Både fritids- og klubtilbud kan oprettes i henhold til andre lovgivninger, hvor der eksempelvis ikke findes krav om forældrebestyrelse, børnemiljø vurderinger, pædagogisk ledelse m.v. Vedtagelsen af en Dagtilbudslov giver anledning til overvejelser om, at §§ 31 stk. 2, § 45 – 47 § 51 § 57 – 58, §§65 – 70 bør gælde fritids- og klubtilbud oprettet i henhold til Folkeskoleloven, Folkeoplysningsloven og Ungdomsskoleloven

Med venlig hilsen

Mette Grønvaldt
Formand for FOLA

